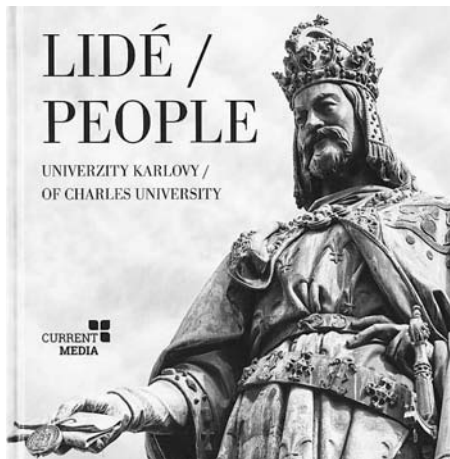

Štěpán Svačina a Ctirad John (editoři): Lidé Univerzity Karlovy. People of Charles University

Myšlenka na uspořádání a vydání této dvoujazyčné česko-anglické knihy se podle prof. Štěpána Svačiny zrodila v hovorech s prof. Ctiradem Johnem v jeho bytě v pražské Trojanově ulici jako příspěvek k 700. výročí narození Karla IV. Kniha se skládá z úvah 23 profesorů, vybraných ze všech 17 fakult Univerzity Karlovy (UK), na úlohu této univerzity v historii naší země i v současné společnosti, a je doplněna fotografiemi Karla Meistera. Ctirad John, významný imunolog a učitel generací mediků na UK, se v letošním roce dožívá 96 let a pamatuje téměř všechny vybrané osobnosti ze svého dlouholetého působení na univerzitě. Štěpán Svačina, emeritní děkan 1. lékařské fakulty UK, pak jednotlivé „zprávědi“ uspořádal v krásnou publikaci.

Vzhledem k rozsahu recenze mohu zmínit jen několik příspěvků, v první řadě některých polistopadových rektorů. Prof. Karel Malý z Právnické fakulty vzpomíná, jak velký a nesnadný úkol byl přetvářet Univerzitu Karlovu „z komunistické instituce v demokratickou autonomní vysokou školu, školu svobodné vědy, výchovy a vzdělání, školu, která se vrátila do světového společenství moderního vysokého školství, jež respektuje ideu univerzitního života.“ Prof. Ivan Wilhelm z Matematicko-fyzikální fakulty vypráví, jak brzy po nástupu do funkce rektora UK byl zvolen do předsednictva Mezinárodní univerzitní asociace, která sdružuje téměř 1 000 členů. Skromně se domnívá, že to bylo způsobeno historickou prestiží Univerzity Karlovy, já si však myslím, že též zapůsobilo jeho přesvědčivé vystupování. A současný rektor prof. Tomáš Zima z 1. lékařské fakulty ve svém vzpomínání mluví o dnešních úkolech UK a uvádí, že by byl rád, „aby o Univerzitě Karlově bylo ještě více než dosud slyšet ve veřejném prostoru, aby díky svým odborníkům a týmům prezentovala kvalifikovaná odborná a politická stanoviska. A také aby přesvědčovala veřejnost o tom, že vzdělání a vědomosti jsou statkem nezczizitelným a že vzdělaný člověk je méně ovlivnitelný různými extrémny, kterých jsme čím dál častěji ve společnosti svědky.“

Historickému přemítání o Karlu IV. a o Univerzitě Karlově jako národní a mezinárodní komunitě studentů a učitelů se věnuje výborná úvaha překvapivě ne historika, ale děkana 2. lékařské fakulty prof. Michala Anděla. Ukazuje na nutnost otevření se univerzity, na zhoršení úrovně UK po odchodu cizích učitelů a studentů po vydání Dekretu kutnohorského v r. 1409, ale též na odkaz Karla IV., námi uctívaného „největšího Čecha“, který naši zemi jednoznačně orientoval na západ. Lékař se ale v této úvaze přece jenom ne-

zapře: M. Anděl cítí, „že v moderní době bychom se vedle potřeby racionálních a pragmatických přístupů měli současně umět řídit také srdcem. Nejen pro univerzitní medicínu platí, že vedle kardiologie bychom měli více provozovat i cardiologii, tedy srdečnost, přátelskost a přívětivost.“ Historií Univerzity Karlovy, jejími uměleckými památkami a odkazy členů její bývalé komunity se rovněž zabývá prorektor UK a profesor Filozofické fakulty a Katolické teologické fakulty Jan Royt. Upozorňuje, že univerzita měla mezi učiteli a absolventy řadu osobností, které položily své životy při hájení svobody a práva v naší zemi, počínaje mistrem Janem Husem, přes lékaře Jana Jesenia, až po ženy a muže vězněné a zabitě totalitními režimy nacistů a komunistů, jako byli Jan Opletal, hrdinná právnička Milada Horá-

ková či student Jan Palach, a že na tyto lidi je třeba s vděčností vzpomínat. K historii se též vrací emeritní děkan Přírodovědecké fakulty, geobotanik prof. Pavel Kovář, když vzpomíná na vzdělávání v biologii na fakultě v 70. letech 20. stol., úlohu „rudých legitimací“, ostrou hranici, kterou tehdejší studenti pocítovali „mezi zlem a dobrem“, ale též na pozitivní očekávání změn po r. 1989, obtížnosti reformem na heterogenní fakultě a na kladné přínosy dnešní Přírodovědecké fakulty.

Osobní vyznání Univerzitě Karlově přináší krásná úvaha emeritního děkana 2. lékařské fakulty prof. Josefa Kouteckého, když vzpomíná na všechny „vzájemné dotyky“, které ho na univerzitě ovlivňovaly – dotyky minulosti, genia loci, dotyky umění, osobností, studentů, učitelů, dotyky tradice a módy. A za vyznání UK je možné považovat i vtipnou „lékařskou zprávu“ emeritní proděkanky 2. lékařské fakulty prof. Jiřiny Bartůňkové (JB) o pacientce JB, která končí diagnózou: „Rodinná, osobní i pracovní anamnéza, stejně jako nynější příznaky jsou velmi suspektní z addikce na Univerzitě Karlově.“ A v doporučení stojí: „Na léčbu závislosti tohoto druhu neexistuje v současné době účinné antidótum.“ Kladně hodnotí činnost na Univerzitě Karlově též prof. Jaroslav Nešetřil z Matematicko-fyzikální fakulty, který si však uvědomuje, že „síla každé instituce se odvíjí od vize a činnosti klíčových osobností, což možná platí dnes více než jindy.“ A prof. Jan Sokol, emeritní děkan Fakulty humanitních studií a její zakladatel, říká ve své úvaze: „Ještě mnohem nebezpečnější jsou však řeči o tom, jak by se univerzita měla přizpůsobovat „trhu práce“ a produkovat ready-made zaměstnance. Jenže to nebylo, není a doufejme nikdy nebude její poslání. Je tu pro vědu, pro svobodné bádání a zkoumání, které se někdy může ukázat i užitečné. Ale je tu hlavně pro studenty, které má učit, vychovávat a vzdělávat předně jako lidi, za druhé jako občany a teprve pak případně jako zaměstnance.“

Kniha ukazuje dnešní univerzitu jako společenství skutečných osobností spojených láskou, úctou a službou vědění a jeho předávání dalším generacím. A spojených též úctou k Univerzitě Karlově a jejím tradicím. Myšlenka profesorů Ctirada Johna a Štěpána Svačiny vydat tuto knihu u příležitosti 700. narozenin jejího zakladatele byla velmi dobrá!

Current Media, s. r. o., Praha 2016
Přeložili Sean Mark Miller a Milan Rydvan, fotografie Karla Meistera.
336 str. Doporučená cena 890 Kč

1 Karolinum od r. 1386 sloužilo nejen jako sídlo pražským profesorům, kteří tu vyučovali a bydleli, kolej se stala i slavnostním shromaždištěm a rezidencí rektora Univerzity Karlovy, akademických představitelů a úřadů. Největší změnu budova prodělala ve 20. stol., rozsáhlá rekonstrukce v letech 1945–59 zachovala středověké stavební části, bylo vytvořeno čestné nádvoří. Poslední rekonstrukce proběhla v letech 1996–97. Budova slouží jako slavnostní sídlo univerzitního života. Zdroj snímku časopis iFORUM